

2.2 Vientisinio sakinio skyryba

Sakiniai skirstomi į **vientisinius ir sudėtinius**. **Vientisinis sakiny** – gramatiškai nepriklausomas sintaksės vienetas, turintis vieną gramatinį centrą (veiksnį ir tarinį). Pavyzdžiui: *Kaštonai jau seniai nužydėjo. Vilnius vis auga. Lina yra puiki matematikos mokytoja.*

1. Pateiktoje prozos ištraukoje raskite tris vientisinius sakinius ir juos išrašykite.

Pirmiausia jis užčiuopė storą plastiką. Tada išpakavo. Tai buvo dėlionė iš nesuskaičiuojamo, nesuvokiamo skaičiaus detalių. Pusbrolis beveidę dėlionę parsinešė namo. Jis net nenutuokė, ar netrūks detalių. Jis nežinojo, ar paveikslas jam patiks. Svarbiausia, jis net neįsivaizdavo, ką dėlioja apskritai. Tačiau jis ryžosi. Beveik visą pusmetį mūsų didysis kambarys buvo pavirtęs dėlionės kambariu. Stalai, grindys, kėdės ir kilimėliai švytėjo nuo mažyčių detalių. Iš pradžių jis surūšiavo dėlionę spalvomis. Stūksojo krūvelė žalių detalių. Krūvelė rausvų detalių. Krūvelė pilkų detalių. Šviesiai mėlynų. Tamsiai mėlynų. Permatomai mėlynų.

Pagal Liną Simutybę

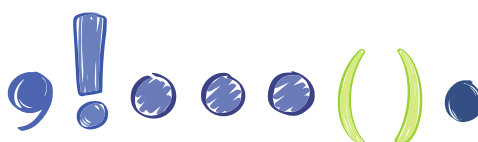
1. _____
2. _____
3. _____

Vienarūšės sakinio dalys – tos, kuriomis sakinyje išskaičiuojami tos pačios rūšies veiksmai, daiktai, jų požymių ir įvairių aplinkybių pavadinimai. Svarbiausias vienarūšių sakinio dalių požymis – jos turi kokį nors bendrą narį arba jam priklauso (su kuria nors sakinio dalimi yra susijusios gramatiškai – keliamas tas pats klausimas).

Vienarūšės išvardijamosios sakinio dalys **be jungtukų** yra atskiriamos kableliais. Pavyzdžiui: *Gėlyne žydėjo baltos, violetinės, geltonos rožės.*

Vienarūšės sakinio dalys atskiriamos kableliais, jei yra **sujungtos jungtukais** ar **kitais jungiamaisiais žodžiais**:

- pavieniais: *o, bet, tačiau, tik (-tai), todėl, tad, taigi* ir kt.;
- poriniais: *nors (ir) ... bet, kad ir ... bet, jei(gu) ne ... tai, ne tiek ... kiek, ne tik ... bet ir, kaip ... taip (ir)* ir kt.;
- kartojamaisiais: *ir ... ir, nei ... nei, ar ... ar, arba ... arba, čia ... čia, tai ... tai, tiek ... tiek* ir kt.

2.2 Vientisinio sakinio skyryba

2. Perskaitykite sakinius ir sudėkite skyrybos ženklus.

1. Atvykusi į Vilnių aplankiau Nacionalinį muziejų Kasiulio muziejų Vilniaus universiteto knygyną dvi drauges ir Bernardinų sodą. 2. Grybaudami miške matėme daug pušų beržų klevų karklų ir drebulių. 3. Šiandien valgysiu sumuštinį salotų ir desertą. 4. Baimė džiaugsmas ilgesys – jausmai, kurių neišvengsi gyvenime. 5. Rugsėji spalį lapkritį gruodį ir sausį geriausia vykti atostogauti į San Diegą. 6. Turiu baltą geltoną ir mėlyną kepurę. 7. Eidama namo iš darbo matau parką mokyklą mišką ir pievą. 8. Gintautas Dalius Petras ir Ignas buvo palikti po pamokų. 9. Vakare mėgstu valgyti žuvį vištieną arba salotas. 10. Skridome namo pro Dalasą Frankfurtą ir Rygą.

3. Aprašykite, ką matote pro langą. Pasistenkite vartoti kuo daugiau vienaarūšių sakinio dalių. Atlikę užduotį vienaarūšes sakinio dalis pabraukite.

4. Sukurkite plakatą, pristatantį vienaarūšių sakinio dalių skyrybą.

